خبر

میرشجاعیان:
در اقتصاد باید آرایش جنگی بگیریم

معاون وزیر امور اقتصادی و دارایی با بیان اینکه کشور وارد یک جنگ اقتصادی شده است گفت که در چنین شرایطی ما هم باید در اقتصادمان یک آرایش جنگی بگیریم.

به گزارش ایسنا، حسین میرشجاعیان امروز در نشست خبری در پاسخ به سوال ایسنا در مورد احتمال بروز تورم در ماه‌های پیش رو اظهار کرد: برای حجم نقدینگی موجـود باید تصمیماتی بگیریم. در کشور ما حجم نقدینگی هر ۵ سال دو برابر می شود که این می تواند باعث ایجاد تورم شده و به اقتصاد آسیب بزند.

وی ضمن اشاره به اینکه چالش‌های پیش روی ما چالش‌های کوچکی نیسـتند ادامه داد: ما پیشـنهادات خوبی برای مواجه با چالش‌های پیش رو داریم.

میرشجاعیان با بیان اینکه از الان باید خود را برای تحریم ماه‌های آینده آماده کنیم گفت: امیدوارم از تصمیم‌های عجولانه فاصله بگیریم و شوک را درست بسنجیم. واقعیت این است تحریم ها اثر خود را خواهند گذاشت.

معاون وزیر اقتصاد با بیان اینکه ما باید در نظام فکری و تغییر رفتار خـود تصمیماتی بگیریم ادامه داد: احتمالا در بخش نفت و تورم اثراتی را خواهیم داشت که باید تلاش کنیم این اثرات را کم کنیم چرا که افزایش نرخ ارز افزایش تورم را در پی دارد.

میرشجاعیان در ادامه با بیان اینکه برخی مواقع اقدامات در تضـاد با سیاسـت گذاری‌ها قرار می گیرند، گفت: برخی اوقات تکانه‌های شدید در اقتصاد، ما را از مسـیر خود منحرف می کند. بخشی از شوک ارزی در ماه‌های گذشته واقعی و بخشی هم غیرواقعی بود. در این شرایط برخی از اتفاقات باعث شد تا به این مسائل دامن زده شود.

وی با بیان اینکه برخی اتفاقات خارج از کنترل دولت است، گفت: تصویب قانون ارزش افزوده در امارات روی بازار ما اثر منفی گذاشت. همچنین FATF خارج از کنترل دولت است. سال‌هاست که دولت می گوید FATF می تواند مفید باشد اما واقعیت این اسـت کـه مجموعه حاکمیت با آن موافقت نمی کند. با اینکه عدم پیوسـتن به FATF به اقتصاد ما آسـیب می‌زند، اما این مسئله خارج از کنترل دولت است.

میرشجاعیان با اشاره به وقوع شوک‌های ارزی در اقتصاد کشور اضافه کرد: مردم در چنین شرایطی سعی می کنند خود را با این شرایط انطباق دهند و ارزش دارایی خود را از طریق بازارهای مسکن و سکه حفظ کنند. در چنین شرایطی دولت باید سیاستگذاری‌هایی انجام دهد.

میرشجاعیان در ادامه با بیان اینکه دهک‌های اقتصادی ما به هم نزدیک هسـتند، گفت: در چنین شرایطی اگر یک شوک تورمی دیگر اتفاق بیفتد، می تواند بسیاری از افراد را به زیر خط فقر بکشاند. دولت باید بپذیرد اگر تصمیم اشتباهی بگیرد، آن را قبول کرده و از آن برگردد.

معاون اقتصـادی وزارت اقتصـاد در ادامه به مشـکلات بانکی هم پرداخـت و گفت که این مشکلات یک شـبه به وجود نیامده‌اند و اینکه کشور بدون برجام یا با برجام در هر دو حالت از این مشکلات ساختاری در اقتصاد آسیب می بیند. او با بیان اینکه دولت اگر بتواند به توزیع کالا نظارت کند، می تواند شرایط را کنترل کند، گفت: دولت در اتخاذ سیاسـت‌های ارزی خود شفاف عمل کرد و البته تبعات آن را هم قبول دارد. طبیعی است که در یک جاهایی ممکن است تصمیمات اشتباهی صورت بگیرد. اما مهم این است که این اشتباهات سریع اصلاح شوند.

وی با بیان اینکه مردم باید در تلاطمات پیش رو کمترین آسـیب را ببینند، اظهار کرد: ما باید از باب توزیع درآمد و اثرات اجتماعی آن و همچنین تشـویق صادرات و رانتی که می تواند به وجود بیاورد، کنترل بیشـتری اعمال کند تا بتوانیم کشور را در این شرایط جنگ اقتصادی درست مدیریت کنیم.

میرشـجاعیان با اشـاره به اسـتفاده ضعیف دستگاه‌های دولتی از امکانات دولت الکترونیک و اینکه برای هر مجوز ۱۷ استعلام لازم است گفت: ۴۶ مرجع صدور مجوز داریم که تنها ۱۰ درصد از استعلامات الکترونیکی بوده است که این یعنی مابقی ۹۰ درصد از مراجعین باید کفش آهنین بپوشند و روند طولانی بورو کراسی را طی کنند.

معاون وزیر اقتصـاد در ادامه با بیـان اینکه در حالت عادی برای استعلام مجوزها ۲۰۰۰ تبادل اطلاعات وجود دارد اضافه کرد: این در حالی است که این میزان از تبادلات در بستر الکترونیک می تواند به ۴۶ مورد تبدیل شود که صرفه جویی در زمان و هزینه‌ها را در پی دارد.

فصل مشترک دولت‌های دفاع مقدس، سازندگی، اصلاحات، مهرورزی و تدبیر و امید

نقدینگی افسارگسیخته

PDF Compressor Free Version

مهدی الیاسی، روزنامه‌نگار

بررسـی عملکرد دولت‌های پس از انقلاب نشـان می‌دهد در تمام سال‌ها و در همه دولت‌ها نقدینگی رو به رشد بوده و هیچ دولتی از این قاعده مستثنی نبوده است. تمامی دولت‌ها ناکارآمدی خویش را با جهش نقدینگی پوشانده‌اند و به مشکلاتی که این پدیده برای ملت به ارمغـان می آورد بی توجـه بوده‌اند. مهم‌ترین آسـیب رشـد بی محابای نقدینگی تورم است. سیل نقدینگی به هر حوزه‌ای که وارد شـده، تلاطم و بی ثباتی از پیامدهای آن بوده‌است.

نتیجه رشـد نقدینگی ، رشد پایه پولی بوده و از آنجا که این رشد نقدینگی معمولا از محل پول‌های پرقدرت بانک مرکزی انجام می‌شود ضریب فزاینده تورم از نخستین نتیجه‌های آن به شمار می‌رود. نخست لازم اسـت نگاهی به تاریخچه رشد نقدینگی در ایران داشته باشیم و عملکرد دولت‌های پس از انقلاب در این حوزه را بررسی کنیم.

عملکرد دولت‌های پس از انقلاب

عملکرد دولت‌های بعد از انقلاب در خصوص رشد نقدینگی را می‌توان به پنج مقطع زمانی تقسیم‌بندی کرد. مقطع نخست در این دسته‌بندی، دوره هشت سال دولت دفاع مقدس (از سال ۱۳۶۰ تـا ۱۳۶۸ (خواهد بـود. مقطع زمانی دوم را دولت هشـت ساله سازندگی (از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۶ (به خود اختصاص می‌دهد و دوره سوم نیز، دوره هشت ساله دولت اصلاحات (از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۴) مشخص می‌شود. چهارمین مقطع زمانی نیز در بین دولت‌های پـس از انقلاب، دوره هشت ساله دولت احمدی‌نژاد (از سال ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲) تعیین می‌شود. پنجمیـن مقطـع نیز دولت حسـن روحانی (از سال ۱۳۹۲ تا کنون) است. مطابـق آمارهـا، حجـم نقدینگی در پایان بهـار سـال ۱۳۶۰ در حدود ۴۳۸ میلیـارد تومان بـود. این متغیر هشـت سـال بعد یعنی در پایان بهار سـال ۱۳۶۸ به رقـم ۱۶۲۱ میلیارد تومان رسـید. این ارقام نشان دهنده این اسـت که نقدینگی در دوره هشت سـاله دفاع مقدس، ۳,۷ برابر شـد که رشدی ۳۷۰ درصدی را نشان می‌دهد. این نرخ، کمترین رشـد نقدینگی در بین دولت‌هـای پس از انقـلاب بوده اسـت. رشـد نقدینگـی ۶ درصدی که در سـال ۱۳۶۳ به وقوع پیوسـت، کمترین نرخ رشد سـالانه نقدینگی در بین سـال‌های پـس از انقلاب بود. در دوره بعـدی یعنـی دوره هشـت سـاله سـازندگی، نقدینگی از ۱۶۲۱ میلیارد تومان در ابتدای تابستان سال نخسـت این دوره، به رقـم ۱۱ هزار و ۵۱۱ میلیـارد تومان در پایـان دوره (ابتدای تابستان سـال ۱۳۷۶) رسید که بیشترین رشـد نقدینگی در بین دوره‌هـای هشـت سـاله دولت‌های پـس از انقـلاب را نشـان می‌دهد. نقدینگی در این هشت سـال حدودا ۷,۱ برابر شد که رشدی ۷۱۰ درصدی را نشان می‌دهد. رشد نقدینگی در این دوره عمدتا به دنبال اجرای سیاست‌های تعدیل سـاختاری در اقتصاد کشور در دولت دوم هاشـمی (یعنی سال‌های ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۶) به وقوع پیوسـت. به طوری که بیشترین رشـد نقدینگی در سـال‌های پس از انقـلاب (به جز سـال ۱۳۵۸) نیز در همین دوره دوم دولت سـازندگی به وقوع پیوسـت. دولت بعدی یعنی دولت هشـت ساله اصلاحات، تا حـدودی از روند رشـد نقدینگی کاسـت و میـزان نقدینگی در پایان این دولت (ابتدای تابسـتان ۱۳۸۴)، رقم ۷۰ هـزار و ۴۵۹ میلیارد تومانی را نشـان می‌داد کـه حاکی از ۶,۱ برابر شدن این متغیر در این مدت و رشـد ۵۱۲ درصدی آن بـود. دولت اصلاحات پـس از دولت سـازندگی، کمترین نرخ رشد نقدینگی را داشت. اما پس از دوره اصلاحات، روی کار آمدن دولت احمدی‌نژاد با افزایش مجدد نرخ رشـد نقدینگی همراه بـود. به‌طوری که رقم نقدینگی از حـدود ۷۰ هزار و ۴۵۹ میلیارد تومان در ابتدای تابستان سـال ۱۳۸۴، به حـدود ۴۷۲ هزار و ۸۳۷ میلیارد تومان در ابتدای تابستان سال ۱۳۹۲ رسـید که بیانگر ۶,۷ برابر شدن نقدینگی در زمان روی کار بودن دولت احمدی‌نژاد و رشد ۵۷۱ درصدی نقدینگی در این دوره است. برای بررسی عملکرد دولت حسن روحانی توجه به این نکته ضروری است که دوره هشت سـاله این دولت هنوز به انتها نرسیده است و سه سـال تا پایان آن باقی مانده است و معمولا در تمام دولت‌های پس از انقلاب جهش اصلی نقدینگی سـه سال پایانی رخ داده است. از این رو برای بررسی قطعی عملکرد دولت تدبیر و امید باید تا پایان دوره هشت ساله آن به انتظار نشست اما عملکرد کنونی دولت روحانی نشان می‌دهد این دولت نقدینگی را در سـال ۱۳۹۲ با عدد ۴۷۲ هزار و ۸۳۷ میلیارد تومان تحویل گرفت و با تا پایان سال ۱۳۹۶ این عدد از مرز ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان عبور کرد که حاکی از رشد ۳,۱ برابر نقدینگی است. آمار فوق الذکر نشان می‌دهد دولت میرحسین موسوی کمترین رشد نقدینگی را داشته که البته با توجه به شرایط جنگی، وجود روحیه انقلابی و صرفه‌جویی و فقدان منابع، قابل درک است. به جز این دولت باقی دولت‌ها چه دولت اکبر هاشمی رفسنجانی، چه دولت سـید محمد خاتمی، چه دولت محمود احمدی‌نژاد و چه دولت حسن روحانی عملکردی کاملا مشابه داشته‌اند و هجمه و هیاهو به محمود احمدی‌نژاد به عنوان تنها متهم رشـد نقدینگی و ایجاد تورم در کشـور کاملا بی‌مورد به نظر می‌رسد. حسن اقتصاد این است که برخلاف سیاسـت، در این حوزه کمتر می‌توان ادعای بیهوده داشت زیرا اقتصاد حوزه اعداد و ارقام است.

وجود «دارایی‌های سمی» در ترازنامه بانک‌ها یکی از دلایل تشدید رکود تورمی در کشور است. این عارضه موجب شده که اقتصاد ایران با پدیده «تناقض تقدینگی» مواجه شود. یعنی با وجود حجم بالای نقدینگی در سطح «کلان»، در سطح «خرد» کمبود شدید نقدینگی وجود دارد

نقدینگی در دولت اکبر هاشمی رفسنجانی ۷,۱ برابر شد. در دولت سید محمد خاتمی، نقدینگی در کشور ۶,۱ برابر رشد داشـت و این عدد در دولت محمود احمدی‌نژاد ۶,۷ برابر شـد. از این رو مدافعان دولت‌های سازندگی و اصلاحات بدون دخالت دادن شعارهای سیاسی و با تکیه بر اعداد و ارقام که ابراز اصلی دانش اقتصاد است باید توضیح دهند لااقل در حوزه کنترل نقدینگی که اسـاس کنترل تورم، حفظ ارزش پول کشـور و ثبات در بازارهاست چه تفاوت معناداری میان دولت‌های پس از انقلاب وجود دارد؟ البته با این توضیح رشـد ۳,۷ برابری نقدینگی محصول فضای انقلابی و جنگی خاص آن دوران بود. همچنین رشد ۳,۱ برابری نقدینگی در دولت حسن روحانی نیز با تاکید بر این نکته است که هنوز سه سال تا پایان عمر این دولت باقی مانده و مطابق با تجارب پیشین، بی انضباطی مالی در چهار سال دوم دولت‌ها رخ می‌دهد.

نقدینگی سرگردان و رشد سفته‌بازی

تمامی آمارهـا در چهار دهه پس از انقلاب گویای آن است که رشد نقدینگی در ایران هرگز موجب رشد تقاضای کل در اقتصاد و در نتیجه رشد عرضه و رشد اقتصادی نشده است. از آنجا که این رشد نقدینگی ریشـه در بی انضباطی مالی دولت‌ها و پول بدون پشتوانه دارد، عمدتا به نقدینگی سرگردان تبدیل می‌شود که به حوزه‌های گوناگون وارد و عمدتا در آنجا رسوب می کند وقفل می‌شود. به‌طور مثال در دوره‌های گوناگون پس از جنگ شاهد بوده‌ایم که نقدینگی بانک‌ها همچون سیل به بخش مسکن وارد شده و این بازار را به شـدت متلاطم کرده و جهش‌های چندبرابری قیمت مسکن را موجب شده است. پس از مدتی نیز این رشد کاذب فروکش کرده و منابع بانکی را به منابعی قفل شده، تبدیل ساخته است. چیزی که هم اکنون نیز شاهد آن هستیم. نگاهی به ترازنامه و صورت‌های مالی بانک‌ها نشان می دهد بسیاری از منابع بانکی در قالب املاک و مستغلات درآمده و به منابع سـمی تبدیل شده اسـت. حبس منابع بانکی در بخش مستغلات و شرکت‌های سرمایه‌گذاری وابسته به بانک‌ها، موجب شکل گیری عارضه‌ای در اقتصاد ایران شده است که از آن به‌عنوان «تناقض نقدینگی» یاد می کنند. معنی تناقض نقدینگی این که یک عدد به عنوان نقدینگی اعلام می شود. این عدد هم وجود دارد و هم وجود ندارد! بسـیاری از اقتصاددانان وجود «دارایی‌های سمی» در ترازنامه بانک‌ها را یکی از دلایل تشـدید رکود تورمی در کشور عنوان می کنند. این عارضه موجب شده که اقتصاد ایران با پدیده «تناقض تقدینگی» مواجه شود. یعنی با وجود حجـم بالای نقدینگی در سـطح «کلان»، در سطح «خرد» ، بنگاه‌های مولد اقتصادی با مشـکل کمبود شـدید سـرمایه در گردش و کمبود نقدینگی موجه هستند. ریشه این مشکل به حبس شدن منابع توسط بانک‌ها برمی گردد. بخش عمده‌ای از سودآوری بانک‌ها در سال‌های گذشته به دلیل ورود بانک‌هـا بـه بازار املاک و مستغلات از طرق گوناگون از جمله به بهانه خرید ساختمان جهت تاسیس شعبه، بوده است که با افزایش دارایی ثابت در ترازنامه، به شکلی غیرواقعی بیانگر سـودآوری آنها بود. اما با ایجاد رکود در بخش مسکن این منابع بانکی، به منابعی منجمد شده و سمی تبدیل شده‌اند. از سوی دیگر آنچه در تمام این سال‌ها و از جمله در تحولات چند ماه اخیر شاهد آن هستیم این است که سیل نقدینگی هرگز به سـمت بخش‌های مولد اقتصاد ایران سرازیر نشده است. زیرا به دلایل گوناگون و از جمله شرایط بی ثباتی ناشـی از مسـائل مربوط به سیاست خارجی، صاحبان نقدینگی صرف به دنبال کسب سود در یک بازه زمانی کوتاه هسـتند. از این رو به طور مثال هرگز بازار سـرمایه و بورس که محل جذب نقدینگی به سوی تولید است را جایگزین بازار ارز و سکه نمی دانند و با ایجاد حس بی ثباتی، نقدینگی به نقد شـونده‌ترین بازارهای ممکن یعنی، بازار ارز و سکه حرکت می کند. میزان نقدینگی کشور از سال ۱۳۶۰ تا کنون ۳ هزار و ۴۲۵ برابر شده است و این بی انضباطی مسلم تمام دولت‌ها (جنگ، سازندگی، اصلاحات، عدالت و مهـرورزی و اعتدال) صرفا رشـد سفته بازی و «رکود تورمی» را در پی داشته‌است.

رئیس اتاق بازرگانی تهران اعلام کرد:

فساد خودرو را به وزارت صنعت گوشزد کرده بودیم

رئیس اتاق بازرگانی تهران ضمن نادرسـت شمردن سیاست فعلی ارزی، تصریح کرد که از ابتدا هشدار داده بودیم که هرگونه دو نرخی شدن ارز فسادآور اسـت و همچنین شهریور پارسال فسـاد خودرو را به وزارت صنعت گوشزد کرده بودیم. به گزارش ایسـنا، مسعود خوانساری در جلسـه امروز هیات نمایندگان اتاق بازرگانی تهران اظهار کرد: بخش خصوصی مخالفت خود را با هرگونه دو نرخی شدن ارز اعلام کرده است، چرا که هر گونه انحصار و دو نرخی بودن، چیزی جز فساد و رانت به دنبال نخواهد داشت. پس باید بر اساس یک بازار آزاد کنترل شده، اقتصاد ایران در مسائل ارزی هدایت کرد. همچنین در مورد کالاهایی که با ارز دولتی وارد کشور شده است، باید کنترل های لازم صورت گیرد تا از راه مالیات و جریمه، با سوءاستفاده به فروش نرسد.

وی افزود: اگر مسائلی که امروز درباره واردات خودرو بروز کرد، در سـال گذشته مدیریت می شد، این اتفاقات رخ نمی‌داد. این در حالی است که شهریور پارسال، اتاق بازرگانی تهران در نامه‌ای به وزارت صنعت این فساد را گوشزد کرده بود.

این سیاست ارزی جواب نمی‌دهد

رئیس اتاق بازرگانی تهران ادامه داد: شهریور سـال گذشـته نامه‌ای به دولت نوشـتیم که محدودیت در ثبت سفارش باعث اتفاقات امروز خواهد شد. تمامی این مسائل ناشی از مشورت نکردن با بخش خصوصی است. بخش خصوصی خواستار ارز تک نرخی است و هر دو نرخی شدن و انحصار باعث فسـاد و رانت خواهد شد و باید بر اساس بازار آزاد کنترل شده، اقتصاد پیش برود.

خوانساری گفت: اختصاص ارز با قیمت پایین به برخی وارد کننـدگان و کنترل تعزیری بازار، جواب نمی دهد، بلکه ارز دولتی فقط باید به دارو و کالاهای اساسی داده شود.

نقدینگی از ارز خطرناک تر است

رئیس اتاق بازرگانی تهران نقدینگی را یکی دیگر از مشـکلات اقتصاد ایران دانست و افزود: نقدینگی یکی از خطرناک ترین مسائل اقتصاد ایران است که از ارز نیز خطرناک تر است. پس هر روز دیر پرداختن به حل مشکل نقدینگی آفات زیادی را برای اقتصاد خواهد داشت.

وی با تاکید بر اینکه بخش خصوصی واقعی به دنبال دریافت ارز رانتی نیسـت، ادامه داد: از همان ابتدا با دلار ۴۲۰۰ تومانی مخالف بودیم اما دولت از ابتدا اعلام کـرد که به هر کالایی که نیاز به ارز داشته باشد، دلار دولتی می دهد. بر این اساس ۲۰۰ میلیارد دلار تقاضا برای واردات وجود داشت. در حالیکه معلوم بود تک نرخی شدن ارز با این قیمت شدنی نیست و وقتی دولت می گوید به همه ارز با این نرخ می دهیم معلوم است که برخی بدون نیاز به ارز به دنبـال دریافت آن می روند یا آنکه وقتی برای پیش فروش سکه محدودیتی اعلام نمی شود، فردی ۳۰ هزار سکه می خرد؛ این یعنی سیاستگذاری درست نبوده است.

خوانساری اعلام کرد: هر چند تصمیم گیری درباره بازار ثانویه دیر بود اما تصمیم خوبی بود و می تواند موثر باشد، چرا که با راه اندازی بازار ثانویه صادرات تقویت شـده و وارد کنندگان نیز به ارز مورد نیاز خود دسترسی خواهند داشت.

شرکت‌های دارویی با کمبود مواد اولیه مواجه هستند

رئیس اتاق بازرگانی تهران اضافه کرد: بسیاری از شرکت های دارویی با کمبود مواد اولیه روبرو هسـتند و از دولت می خواهیم فکری برای این موضوع کند. یکی از مشـکلات این است که برخی کالاها در گذشته با نرخ ارز آزاد وارد کشور شده ولی ترخیص نشده‌اند و انتظار داریم تصمیم درست درباره آنها اتخاذ شود.

وی با اشاره به اینکه بر اساس آمارها ۵۳ بار در جلسات اتاق بر تک نرخی کردن ارز تاکید کرده ایم و درباره جهش ناگهانی قیمت‌ها هشدار داده ایم، گفت: از دولت انتظار داریم بیشتر به نظرات بخش خصوصی توجه و زودتر هم تصمیم گیری کند. از سوی دیگر نیز وظیفه اتاق بازرگانی برای حمایت از بخش خصوصی سنگین تر شده است.